Tukholma - 26.4.1955

Monet sydämelliset kiitokset aiemmista kirjeistäsi. Analyysiisi Valppaasta ja valpaslaisuudesta oli erinomainen. Samoin kansalaissodan taustaa valaiseva kirje. Ne antavat minulle paljon uutta. Olin juuri Suomessa 2 viikkoa esitelmämatkalla Tampereella ja Helsingissä. Minulla oli yhteinen neuvottelu m. m. Tannerin ja Hakkilan kanssa päiväjärjestyksessä olevista asioista. Näytin siinä yhteydessä kirjeesi heille ja he kumpikin esittivät hartaan toivomuksen, että ne julkaistaisiin. He sanoivat, että puolueen sisällä on pieni maisteriklikki, joka jostakin syystä tahtoisi nostaa valpaslaisuuden kunniaan tänäkin päivänä suositeltavana esimerkillisenä sosialidemokratiana. Siksi oli paikallaan, että asiaa valaistaisiin mahdollisimman auktoritatiiviselta taholta. Näin ollen pyydän, että saisin julkaista Sosialistisessa Aikakauslehdessä näistä molemmista kirjeistä sen osan missä käsittelet sekä valpaslaisuutta että kansalaissodan taustaa. Ei tietenkään muuta kuin ne osat, jotka ovat yleisluontoisia ja sellaisenaan julkaistavaksi kelpaavia. Ole siis ystävällinen ja ilmoita minulle ensi tilassa, mitä arvelet ehdotuksestamme.

Tilanne Suomessa näyttää sekavalta. Ikävän vaikutuksen tekee Sos. dem. puolueen sisällä käynnissä oleva valtataistelu. Leskisen edesottamuksia on hänen lähimpienkään ystäväien vaikea käsittää. Hänen kirjoituksensa ja eräällä poikasille kirjoittamansa artikkelit, joita on julkaistu Sosialistisessa Aikakauslehdessä ovat herättäneet suuttumusta joka taholla, paitsi kommunistien keskuudessa missä niitä ylistetään. Tämä katostaan ilmeiseksi yritykseksi muuttaa sos. dem. puolueen ulkopoliittista suuntausta lännelle vihamielisemmäksi ja idälle ystävällisemmäksi. Eikä Leskinen itsekään sitä kiellä. Tapasin hänet ja keskustelin ja väittelin pitkän ajan. Tanner, Hakkila ja monet muut vanhemmat puolueen jäsenet pitivät sellaista suuntausta peräti vääränä ja vahingollisena. Leskinen toimittaa lehteä täysin diktatorisesti eikä anna puoluetoimikunnan enemmistön kannanottojen vaikuttaa lehden sisältöön. Mikäli pääsin selville ei Leskisen takan tässä ulkopoliittisessa huiskimisessa ole kuin joitakin kommunisteja lähentelevää nuorukaista ja joku ”valpaslainen”. Muuten hän on edelleenkin pidetty puhuja ja saa runsaasti suosionosoituksia reippailla sisäpoliittisilla otteillaan.

Puolueen sisäinen rikkinäisyys ilmenee myös SAK:ssa. Rautatieläisten ja postimiesten lakot olivat niin ikään tämän rikkinäisyyden tuloksia. Johdolla ei ollut riittävää auktoriteettiä estää lakkoja, vaikka vastustikin niitä. Väitetäänpä, että toinen kiistelevistä ryhmistä olisi yllyttänyt lakkoon. Onneksi työmarkkinatilanne näyttää kuitenkin olevan selviämään päin. Kommunistinen Rakennusliitto ilmeisestikin tulee alkusyksystä järjestämään vielä joitakin lakkoja.

Keskustelu sos. dem. presidenttiehdokkaasta on vilkkaassa käynnissä. Enemmistö puolueen jäsenistä uskotaan olevan Tannerin kannalla. Useimmat puoluetoimikunnan jäsenet arvelevat kuitenkin, että puoluekokous masinoidaan Fagerholmin kannalle koska ei uskalleta ottaa sitä ulkopoliittista riskiä, joka aiheutuu Tannerin ehdokkuudesta. Minä kyllä puhun Tannerin puolesta.

Tässäpä nämä viimeiset kotimaiset kuulumiset. [?] maailmanpolitiikasta kirjoitan myöhemmin. Nyt odotan vain sanomaa sinulta voinko julkaista kirjeistäsi esittämän osan.

Rouvallesi ym. tuttaville terveisiä.